

Gewoon anders

Van Roland Smulders verschenen eerder

Een spoor van Adam, roman, 2016

Geef mij de schuld, roman, 2017

Parels en draken, columns, 2018

Weg naar de vrijheid, roman, 2019

Bij deze dan, columns, 2019

De stoel van Fred, korte verhalen, 2019

Gewoon anders

Roland Smulders

Schrijver: Roland Smulders
Coverontwerp: Roland Smulders
ISBN: 9789402189179
© 2019 Roland Smulders

Gewoon anders

Gerda was bezig haar boodschappenlijstje voor die dag te maken. Met haar leesbril op leek ze op een oude vrouw, dacht Dirk wrang. Een oude vrouw van zevenenveertig jaar. Je mocht zoiets niet denken van je eigen vrouw, maar toch deed hij het. Onverschillig, met een leesbril en uitgroei in haar geverfde haren, onopgemaakt, in een versleten ochtendjas: niet wat hij bij het ontbijt voorgeschoteld wilde krijgen.

‘Vergeet je niet dat Bart komt eten met zijn nieuwe vriendin?’, mompelde Gerda zonder op te kijken.

Dirk beloofde het niet te vergeten. Gerda bedoelde dat hij het niet moest wagen de avond met afspraken vol te plannen. De lokale berichtgeving kon wel een keertje wachten. Op tijd naar huis. ‘God’ kwam zijn nieuwe vriendin voorstellen.

‘Ze heet Eva. Kun je dat onthouden?’

Dirk knikte. Eva. Dat kon hij nog wel onthouden. Waarom deed Gerda alsof hij hard op weg was een dementerende bejaarde te worden? Zo erg was het toch niet met hem gesteld. Hij vergat soms waar de autosleutels lagen. Zoiets overkwam iedereen. Het was geen reden sarcastisch te worden.

‘De vorige keer wist je ook niet meer hoe dat meisje heette. Echt pijnlijk! Het was heel vervelend voor Bart toen je zijn nieuwe vriendin aansprak met de naam van een vroegere verloofde. Hij schaamde zich kapot. Ik wil niet dat zoiets nu weer gebeurt. Het is toch niet zo moeilijk een naam te onthouden.’

‘Deze keer zal ik de naam niet vergeten’, zei Dirk. Eva was geen verloofde. Niet in de eigenlijke betekenis van dat woord. Ze was iemand die Bart heel even zou gebruiken voor zijn eigen plezier en die vervolgens werd achtergelaten aan de rand van de weg. Op die manier deed Bart het altijd. De diepere betekenis van het woord liefde kende hij niet eens. Hij wisselde zijn vriendinnen sneller dan andere mensen hun sokken. Wegwerprelaties! Dirk had geen enkele reden deze keer een andere afloop te verwachten. Over enkele weken was ook Eva verleden tijd.

Gerda gooide haar bril op het boodschappenlijstje. 'We eten spaghetti. Ik heb geen zin de hele middag in de keuken te staan om een compleet feestmaal klaar te maken. Hij moet eerst maar laten zien dat het deze keer menens is.'

'Daarop kun je nog lang wachten.' Dirk stond op om de koffiekant te pakken.

Gerda keek hem met een afkeurende blik aan. 'Je bent dikker geworden. Je hebt meer beweging nodig. Bart vindt ook dat je te dik bent geworden. Misschien moet je gaan hardlopen. Veel mannen van jouw leeftijd lopen om in conditie te blijven.'

'Mijn conditie is nog prima.'

'Dat denk je!'

'Veel van die mannen eindigen met een hartaanval.' Dirk wist niet of het waar was, maar het leek hem heel aannemelijk. Je kon niet ongestraft aan het hardlopen slaan. Hij zou niet de eerste man zijn die tijdens het lopen dood omviel. Was dat soms de verborgen agenda van Gerda? Haar bezorgdheid voor zijn gezondheid weerhield haar er niet van hem vet te mesten met haar snel te bereiden maaltijden. Te veel vet of te veel beweging: hoofdzaak was dat hij van haar snel een weduwe maakte.

'Is dat zo? Ik dacht dat het gezond was te bewegen.'

'Als je het gewend bent. Voor mensen die het grootste deel van de dag achter een bureau zitten, is het levensgevaarlijk.' Dirk keek met een schuin oog naar de klok op de koelkast. Bijna half negen. De vrijheid lonkte. Hij vond het de laatste tijd helemaal geen straf meer naar zijn werk te gaan.

Gerda liet zich niet overtuigen. Hij kon zich laten keuren voordat hij met sporten begon. Het was hem toch niet ontgaan dat fitte mensen sneller carrière maakten. Ze hadden lang genoeg elke cent tweemaal moeten omdraaien.

Daar begon ze weer. Gerda leefde voor haar gevoel in armoede. Anderen konden wel twee keer per jaar op vakantie. En het was allemaal zijn schuld. Ze wilde niet inzien dat het niet klopte. Hij verdiende geen vermogen, maar slecht hadden ze het niet. Waarom kon ze niet leren tevreden te zijn?

'Je zou kunnen solliciteren bij een echte krant.'

'Ik werk bij een echte krant.'

Gerda stootte een schampere lach uit. Waar hij werkte was geen krant. Het was een aanfluiting, een minderwaardig blad dat elke week, meestal tot ergernis van de ontvangers, huis aan huis werd verspreid. 'Ik moet gaan!', zei Dirk kwaad. Waarom liet hij zich steeds door Gerda op de kast jagen? Het was toch duidelijk welk spel ze speelde. Onophoudelijk deelde ze steken uit met het doel zijn bloeddruk naar boven te drijven. Stress was een effectieve manier om van een ongewenste partner af te komen. Nog een duwtje, dan was de buit binnen.

Voskamp stond al te wachten toen Dirk de redactieruimte betrad. 'Kan ik je even spreken?', vroeg hij uit de hoogte.

Met tegenzin volgde Dirk de hoofdredacteur naar diens kantoor. Hij was een hond die pootjes gaf als anderen dat verlangden. Zolang hij er genoeg voor betaald kreeg, vond hij het niet eens heel erg.

'Ga zitten!' Voskamp sloot de deur van zijn kantoor en gebaarde naar de stoel tegenover het bureau. 'Heb jij ooit gehoord van Wouter van Leuven?'

Moest Dirk de naam kennen? Over enkele ogenblikken zou de toorn van Voskamp op hem neerdalen. Hoe was het mogelijk dat een zichzelf respecterende journalist Wouter van Leuven niet kende? De hele wereld had het over die vent.

'Ik kende hem ook niet,' zei Voskamp. 'Hij schijnt zo'n lokale schrijver te zijn die al jaren met zijn manuscript loopt te leuren. Geen uitgever wil er de vingers aan branden. Het zal wel zijn redenen hebben, neem ik aan. Nu heeft de gemeente echter besloten het boek van die vent op de markt te gooien in het kader van een culturele manifestatie. Je begrijpt wel wat ik bedoel.'

Dat deed Dirk. Het boek zou verkocht worden tijdens bijeenkomsten voor bevlogen sociale dromers om die evenementen met een cultureel sausje verteerbaar te maken. Een serieuze krant zou vriendelijk voor de eer bedanken zich te laten misbruiken voor het promoten van een mislukte schrijver. Maar serieuze kranten waren dan ook niet afhankelijk van het geld dat de gemeente betaalde voor het plaatsen van de gemeenteberichten.

'Je bent pas vijftig geworden, is het niet?'

Probeerde Voskamp hem iets te vertellen?

‘Laat ik het maar meteen zeggen,’ zei Voskamp. ‘Dan hebben we het gehad. De directie heeft besloten tot een reorganisatie. Je zult wel hebben gemerkt dat het aantal advertenties drastisch is gedaald. We draaien al jaren met verlies. Het is onvermijdelijk dat het mes in de loonkosten gaat.’

Dirk koesterde weinig hoop dat het hem zou lukken een andere baan te vinden. De markt voor journalisten werd overspoeld met jonge, ambitieuze en hoogopgeleide kandidaten die graag bereid waren voor een schijntje de mouwen op te stropen. Daarmee kon hij met geen mogelijkheid concurreren.

‘Het staat nog niet vast wie mag blijven. De directie moet nog besluiten welke functies geschrapt worden. Daarom gaf ik je de kans jezelf positief te onderscheiden. Je weet toch dat ik aan jouw kant sta. Alles is nog mogelijk als je er iets goeds van maakt.’

Ben had een kerstboom gezet. Hij deed dat elk jaar omdat hij de lichtjes en gekleurde ballen zo gezellig vond. Gezelligheid was belangrijk voor hem. Hij kon zich niet voorstellen dat er mensen waren die er anders over dachten. ‘Je bent lang niet geweest’, zei hij verwijtend, toen Dirk naast hem op de bank met bloemenmotief zat. ‘Ik heb het bijgehouden. Je bent drie maanden en twee weken niet geweest.’

‘Ik had het druk. Je weet dat ik mijn werk niet zomaar kan loslaten.’ Liegen tegen zijn broer was geen prestatie. Ben geloofde rotsvast in het goede in de mens. Het kwam niet in zijn hoofd op dat iemand hem iets vertelde om van het gezeur af te zijn.

‘Ik heb nieuwe kerstballen.’

‘Heel mooi, ja.’

‘Heb jij ook een boom?’

‘Nog niet. We nemen dit jaar een echte boom.’ Ben kwam niet langs om het te controleren. Dirk kon hem rustig wijsmaken dat Gerda en hij de kerstdagen ook doorbrachten bij een kerstboom. Iedereen had een kerstboom, vierde carnaval, zocht paaseieren. Zo simpel kon het leven zijn.

Plotseling vloog Ben overeind. Hij trok een kistje onder het bed uit en liet Dirk een afsprakenkaartje van het ziekenhuis zien. ‘Ik krijg een

scan', zei hij trots. 'Marga zei dat ik niet bang hoef te zijn. Ik moet alleen heel stil blijven liggen.'

Marga was de begeleidster van Ben. Een vrouw met een tijdloos uiterlijk die leefde voor haar pupillen. Er bleef haar weinig anders over. Zei ze ook wat oncologie betekende?

De tafel in de woonkamer was gedekt met het goede servies. Er stonden kaarsen en fonkelende glazen. Bart was de zoon van Gerda. Dirk kwam nooit verder dan de tweede plaats. Hij wist waaraan hij begon, maar toch stak het.

'Als de prijzen zo hard blijven stijgen, dan komt het nog zover dat ik zelf een baan moet zoeken', klaagde Gerda. 'Dirk zal het er wel niet mee eens zijn, maar dat kan mij niets schelen. Met alleen zijn salaris wordt het steeds moeilijker de eindjes aan elkaar te knopen.'

'Alle moderne vrouwen hebben een baan,' zei Eva vol overtuiging. 'Het is tegenwoordig de normaalste zaak van de wereld.'

'Dank je wel, liefste.'

'Dirk is nog niet aangekomen in de moderne tijd,' zei Bart. 'Vrouwen horen in zijn ogen thuis in de keuken. Hun enige recht is het aanrecht.' Gerda en Eva schaterden het uit. De grap was al zo oud dat hij over zijn eigen baard struikelde, maar dat deed er niet toe. Hij bleef leuk. Eva gaf Bart een kus als blijk van waardering. Een man zonder humor was geen echte man.

Dirk voelde zich schuldig over het feit dat hij Ben de laatste jaren zo had verwaarloosd. Misschien liep alles nog met een sisser af. Zo'n onderzoek hoefde niet meteen het einde te betekenen. De medische wetenschap had veel vooruitgang geboekt. Hij kon het verzuim nog goedmaken.

'Hoe is het met de journalistiek?', vroeg Bart. Hij ging alvast klaar zitten om de volgende kus in ontvangst te nemen. Er was vindingrijkheid voor nodig om de baan van Dirk in verband te brengen met serieuze journalistiek.

'Goed!' Dirk vertikte het zich door het sarcasme van Bart te laten provoceren. Die tijd had hij achter zich gelaten.

Gerda stond op om de vuile borden en schalen naar de keuken te brengen. Eva vloog overeind. Tijdens de afwas zouden de vrouwen praten over de manier waarop Eva het best met Bart kon omgaan.

Die avond kon Dirk niet inslapen. Naast hem lag Gerda te snurken. Onregelmatig en luid. Kwaad sloop hij naar beneden. Als hij zelfs niet mocht slapen, moest Gerda haar voeten zelf maar warm houden.

Op het aanrecht stonden de laatste sporen van de gezellige avond. Dirk waste de glazen en bakjes af. Een mooie gelegenheid alvast te oefenen.

Er was niets fatsoenlijks op televisie. Dirk liep naar de gang om het boek van Van Leuven uit zijn tas te halen. Hij kon de tijd net zo goed nuttig besteden.

Veel stelde het niet voor. Negentig pagina's in een goedkope kaft. De tekst op de achterflap verraadde dat het verhaal over een mislukte journalist ging, die probeerde iemand details over diens verleden als gokverslaafde te ontlokken.

Dirk schoof het boek aan de kant.

'Wat ben je aan het doen?'

Gerda stond met haar armen over elkaar in de deuropening.

'Ik bereid mij voor op een interview', zei Dirk geprikkeld. 'Ga maar gauw terug naar bed als het je stoort.'

'Wat denk jij van Eva?'

Het was niet aan hem iets van Eva te denken. Straks was hij degene die de relatie op de klippen liet lopen. Gerda moest maar zo dapper zijn het zelf te zeggen als ze het niet eens was met de keus van Bart.

'Ze is nogal oppervlakkig. Ik geloof niet dat ze voor Bart de juiste is. Een man wil af en toe toch serieus met zijn partner kunnen praten.'

'Hij is oud genoeg om zelf te bepalen wat hij wil.' Toen Dirk Gerda leerde kennen, dacht hij ook dat het belangrijk was met elkaar te kunnen praten. Te laat ontdekte hij dat praten voor Gerda voornamelijk bestond uit het dicteren van haar wensen.

'Ik heb nagedacht.'

'Over Eva?' Dirk realiseerde zich plotseling dat hij Gerda nog niet had verteld dat Ben ziek was.

'Over het leven dat we samen hebben. Ik ben blij als je naar je werk gaat, als ik niet langer hoeft te doen alsof er niets aan de hand is. Op die manier wil ik niet doorgaan.'

Ze had wel eerder mogen zeggen dat ze op hem was uitgekeken. Voor iemand boven de vijftig lagen de nieuwe kansen niet voor het oprapen.

‘Bart zegt dat we moeten scheiden.’

Viel er meer te vertellen? Ze besprak hun huwelijk eerst met Bart, waarschijnlijk ook met Eva toen ze samen in de keuken waren. Met hem hoefde ze niets te bespreken. Het volstond hem de uitslag van het familieberaad mee te delen. Nou, als de kaarten zo lagen, had hij helemaal geen zin meer met haar over zijn zorgen te praten. Oog om oog, tand om tand.

Voor zijn gevoel was Bart net ingeslapen toen het gillen van de wekker hem deed opschrikken.

‘Je moet opstaan’, zei Eva slaperig. ‘Straks kom je te laat.’

Met een diepe zucht strekte Bart zijn arm uit om de elektrische sadist tot zwijgen te brengen. Was Eva er nog als hij naar huis kwam? Ze konden die avond uit eten gaan. Er zat een nieuw restaurant achter het stadhuis waar het eten heel acceptabel moest zijn.

‘Klinkt goed!’

‘Het smaakt nog beter. Ik bel straks wel op om een tafel te reserveren.’ Ergens vond Bart de moed het dekbed van zich af te gooien. Eva had gelijk: hij kon het niet maken te laat op kantoor te komen. Niet nu hij op het punt stond een welverdiende promotie in de wacht te slepen.

Zorgvuldig trok Bart het scheermes over zijn wangen. Stoppels waren goed voor mensen uit de creatieve sector. Bij Global Invest stelde men prijs op gladgeschoren medewerkers. Hij was het visitekaartje van het bedrijf. En binnenkort kreeg hij de verantwoordelijkheid voor een eigen vestiging. In Barcelona nog wel. Dan werd er helemaal met een scherpe blik op zijn uiterlijk gelet.

Kritisch bekeek hij het resultaat in de spiegel. Zijn huid kreeg een vermoeide teint. Het werd tijd voor een bezoek aan de sauna. Fris en energiek moest hij overkomen. De concurrentie was moordend. Het geringste spoor van twijfel volstond om zijn kansen de das om te doen. Na alle moeite die hij had gedaan om zover te komen, wilde hij dat niet laten gebeuren.

‘Je ziet er fantastisch uit’, zei Eva tevreden. ‘Dat pak staat je echt heel goed. Het is dat ik je al ken, anders werd ik op slag verliefd op je.’

Het pak had genoeg gekost. Bart wilde niet de fout maken zich bij Global Invest te vertonen in een goedkoop kostuum. Zoiets drukte een onuitwisbaar stempel op je. Hij was geen loonslaaf die dacht dat slechte confectie hem tot iets beters maakte. Hij moest eens informeren naar de prijzen van een maatpak als hij de promotie op zak had. Hij zou het nodig hebben voor de volgende stap.

‘Gerda en ik hebben in de keuken uitgebreid over je gepraat. Ik weet nu precies van welk eten je houdt. Ze heeft aangeboden mij te leren het klaar te maken. Voor haar kind is alleen het beste goed genoeg.’

‘Dat is ook zo.’

‘Dirk vind ik maar een vreemde vogel.’

‘Dan ben je niet de enige.’

‘Hoe houdt Gerda het met hem uit? Hij zat mij de hele tijd met zo’n troebele blik aan te kijken. Het leek wel alsof hij met zijn gedachten ergens anders was. Ik kreeg op een bepaald moment gewoon de indruk dat hij niet goed snik is.’

Bart keek op zijn horloge. Het was nog vroeg. Namen ze nog een Espresso? Hij had dat dure apparaat niet voor niets aangeschaft. En ze had gelijk: Dirk was inderdaad iemand bij wie je snel ging twijfelen aan de verstandelijke vermogens. Het was niet voor niets dat hij zo snel mogelijk had gekozen voor een verblijf tussen eigen wanden.

‘Hoe is Gerda aan hem blijven hangen?’

‘Ze heeft hem gevonden in de krant.’

Dat was toch zeker een grap, reageerde Eva geschokt.

Was het maar een grap. De bittere waarheid was echter dat Dirk op een kwade dag besloot zijn eenzaamheid op te lossen door het plaatsen van een advertentie. Uiteraard in een krant die wel door anderen werd gelezen. Gerda maakte de grote fout hem een brief te schrijven. Waar de eerste ontmoetingen plaatsvonden, kon Bart niet vertellen, maar na een korte periode van geheimzinnig gedoe wandelde Dirk zijn leven binnen. Het was afkeer op het eerste gezicht.

Bart ademde enkele keren diep in en uit voordat hij op de knop van de deurbel drukte. In gedachten nam hij de gegevens nog een keer door: mevrouw Verbeek, zeventig jaar, weduwe, redelijk vermogend. Ze had

de coupon uit de krant opgestuurd voor een vrijblijvend gesprek over het veilig beleggen van haar spaargeld. Behalve mevrouw Verbeek stonden er nog twintig namen op zijn lijst. De advertentie had veel respons opgeleverd.

De deur werd geopend door een kleine, dikke vrouw. Ze reageerde afstandelijk toen Bart vertelde dat hij kwam naar aanleiding van haar verzoek om een vrijblijvend gesprek. Dat kwam echt heel slecht uit. Haar dochter kon elk ogenblik komen. Ze gingen samen kleren kopen voor de vakantie. Was het mogelijk een nieuwe afspraak te maken?

Bart dwong zich zijn professionele houding vast te houden. Natuurlijk was het mogelijk een nieuwe afspraak te maken. Mevrouw Verbeek had overschot van gelijk dat ze van het leven wilde genieten. Hij had toevallig zijn agenda bij de hand. Ze konden meteen een datum prikken.

Eva lachte naar een man die hoffelijk opschoof om haar in staat te stellen op de lange bank plaats te nemen.

‘Ben je nu al aan het flirten?’ Bart knipoogde naar de man.

‘Waarom niet? Ik moet ook aan mijn toekomst denken.’

Bart lachte. Eva was echt een vrouw met wie hij de sprong naar de top kon wagen. Haar gevatte humor viel vast en zeker in de smaak bij de mensen met wie hij in zijn nieuwe functie te maken kreeg.

‘Heb je een drukke dag gehad?’

‘Nogal. We moeten alle mensen benaderen die gereageerd hebben op onze advertentie. Niet telefonisch, maar persoonlijk. Op die manier kunnen we hen beter overtuigen van de voordelen van een goede beleggingsstrategie.’

‘Hoort dat ook bij je taken?’

‘Als het druk is, moet iedereen aan de bak. Na mijn promotie wordt het natuurlijk allemaal anders. Dan heb ik het te druk met het aansturen van mijn medewerkers om er nog zelf op uit te gaan.’

‘Ga je dan meer verdienen?’

‘Ben je bang een kat in de zak te kopen?’

‘Je weet best dat ik je heb gekozen om wie je bent’, reageerde Eva verontwaardigd. ‘Met wat je verdient, heeft dat niets te maken.’

Dacht ze echt dat hij dat geloofde? Vrouwen met klasse hoefden geen genoeg te nemen met mannen die bleven steken op de

carrière ladder. Dat maakte die vrouwen juist zo aantrekkelijk. Hij moest er niet aan denken dat hij zat opgescheept met een vrouw die bij gebrek aan beter bij hem bleef.

‘Denk je nog ooit aan hem?’

Bart keek haar vragend aan. Aan wie moest hij denken?

‘Je echte vader. Denk je nog aan hem?’

‘Ik kan mij nauwelijks herinneren hoe hij eruit zag. Voor mijn gevoel is hij het ook niet waard veel gedachten aan te verspillen.’

‘Ben je niet nieuwsgierig wat er van hem geworden is?’

Eva keek te veel naar die sentimentele programma’s op televisie. Vader was een vent die het geen probleem vond zijn vrouw en kind in de steek te laten. Het was voor alle partijen beter elkaar niet meer tegen te komen.

‘Je mag niet alleen aan jezelf denken! Onze kinderen hebben er recht op hun opa te leren kennen. Niet zo’n rare surrogaat opa die Gerda uit de krant heeft gehaald.’

‘Kinderen?’ Bart voelde zich plotseling in het nauw gedreven. Over kinderen hadden Eva en hij toch nooit gesproken. Hij wilde een carrière en een vrouw die hem daarin steunde. Voor kinderen was helemaal geen plaats. Niet in het leven dat hem voor ogen stond. Spanje was niet het eindstation. De wereld lag voor hem open als Global Invest eenmaal de sprong naar de internationale markt maakte. Of was het de bedoeling dat hij zijn ambities opgaf om voor de kinderen te zorgen? Zover moest het ook nog komen.

‘Heb je iets tegen kinderen? Je kunt je toch wel voorstellen dat een gezonde vrouw als ik een kinderwens heeft.’

Natuurlijk kon Bart zich dat voorstellen. Hij was een moderne man, geen oermens voor wie het gevoel van een vrouw niet telde.

‘Mooi!’ Eva leunde achterover. ‘Dan kun je je vast ook voorstellen dat kinderen willen weten van wie ze afstammen. Zo zit de natuur nu eenmaal in elkaar. Moet ik dan zeggen dat ze het maar moeten doen met die rare kwast?’

‘En kun jij je misschien voorstellen dat we nu helemaal geen kinderen kunnen gebruiken?’ Bart had al zijn zelfbeheersing nodig om kalm te blijven. ‘Je bent nog jong. Over tien jaar is het nog vroeg genoeg om aan kinderen te denken.’

‘Over tien jaar? Ben je gestoord? Dan moet ik dus mijn carrière maar onderbreken. Nee, die kinderen moeten natuurlijk zo snel mogelijk komen. En waag het niet mij straks alleen voor de opvoeding te laten opdraaien.’

‘En mijn carrière? Je bent toch niet vergeten dat we binnenkort moeten verhuizen? En dat zal niet de laatste keer zijn. We waren het er toch over eens dat ik die kans niet mocht laten lopen.’ Bart lachte verontschuldigend naar de man die eerder zo hoffelijk opstond voor Eva. Hij kon het ook niet helpen dat vrouwen zich altijd verplicht voelden zulke discussies in het openbaar te voeren.

‘Er zijn genoeg paren met kinderen die regelmatig moeten verhuizen. Maak toch niet overal een probleem van.’

Bart gaf zich gewonnen.

‘Moet je mij nu niet iets vragen?’

‘Niet dat ik weet. Maar jij zult het wel weer beter weten.’

‘We hebben er net over gesproken kinderen te nemen. Denk je niet dat daar eigenlijk nog iets voor hoort te komen?’

‘Heb je een vrije dag?’ vroeg Gerda verrast.

‘Ik ben aan het werk.’ Bart gooide zijn jas over de bank en ging op zijn gemak aan de tafel zitten. Het voordeel van het aflopen van mogelijke klanten was dat zich altijd wel een gaatje liet vinden voor het inlassen van een pauze.

‘Ruzie?’

‘Eva wil dat ik haar ten huwelijk vraag. We hadden het over de toekomst. Het moet toch mogelijk zijn daarover te praten zonder meteen te moeten trouwen.’

‘Hou je genoeg van haar om te trouwen?’

Bart durfde het niet te zeggen. Hij vond Eva aantrekkelijk, leuk om bij de hand te hebben. Ze liet hem zich man voelen. Voor het eerst in zijn leven kon hij zich een langere relatie voorstellen. Was dat van iemand houden? Was het wel belangrijk om van iemand te houden? Mensen die van elkaar dachten te houden vochten elkaar uiteindelijk het huis uit.

‘Je kunt beter wachten als je er niet zeker van bent.’

Bart deed er het zwijgen toe.

‘Zeg het maar weer’, zei Gerda. ‘Ik had niet met Dirk moeten trouwen.’